

LA TABULA RASA

Suposem, doncs, que la ment sigui, com es diu, un paper en blanc, net de tota instrucció, sense cap idea. Com arriba llavors a tenir-la? Com es fa la ment amb aquesta prodigiosa quantitat d'informacions que la imaginació il·limitada i activa de l'home ha enregistrat en ella, amb una varietat gairebé infinita? A aquestes preguntes contesto amb una sola paraula: a partir de l'experiència.

John Locke: *Assaig sobre l'enteniment humà*, cap. 1, 2.

1.- Què és la Tabula rasa?

L'expressió *tabula rasa* significa en llatí una tableta sense escriure o un quadre en blanc.

La tabula rasa és una de les hipòtesis centrals de l'empirisme en l'àmbit de la teoria del coneixement. Suposa que la ment és un paper en blanc, que l'esperit humà neix 'a zero', net de qualsevol referència, i que l'experiència el va conformant. El límit del coneixement és l'experiència sense la qual la ment no pot tenir cap coneixement.

2.- Quina concepció de la ment suposa?

La tesi de la tabula rasa implica que la ment és bàsicament passiva, rep el coneixement de l'experiència (del món extern) i sense aquest coneixement previ no podria per ella sola construir idees. Com a hipòtesi, la tabula rasa significa que tots els coneixements dels éssers humans provenen únicament i exclusivament de l'aprenentatge i que absorbim les idees del nostre ambient intel·lectual.

Per a algú que cregui en la tesi de la tabula rasa, la ment no té una estructura inherent i l'experiència (la societat, l'educació) pot construir-la a voluntat.

3.- Per què la tabula rasa s'oposa al racionalisme?

La tabula rasa és conceptualment el contrari de la teoria racionalista de les idees innates, perquè suposa que podem tenir la ment radicalment buida de qualsevulla mena de idees. Malgrat tot, Descartes també creia que tots hem de fer un dubte metòdic en un moment de la nostra vida. En aquest moment posaríem entre parèntesi tot allò que sabem i, d'aquesta manera, faríem com una mena de tabula rasa (en el sentit d'una neteja general) de tot el que sabem.

4.- Quins debats s'han generat al voltant de la teoria de la tabula rasa?

La teoria de la tabula rasa va tenir molts defensors entre els demòcrates i els liberals perquè permetia suposar que, si el coneixement no és innat, podem millorar la humanitat, a través de l'educació i de l'adquisició de noves experiències. Si els nens fossin tabules rases podríem modelar-los per tal de convertir-los en la mena de gent que volem aconseguir. Però si en la ment hi ha elements innats, llavors no podem reformar-la i la llibertat personal o la lliure decisió resulta impossible, perquè estem determinats des del principi.

Però la tabula rasa té en contra la tesi de la selecció natural: la conducta humana, malgrat les diferències culturals, presenta aspectes comuns (emocions, motivacions, estratègies sexuals) que són fonamentalment iguals en tots els humans. No ho aprenem tot de bon principi, sinó que forma part dels elements amb què arribem al món. Que existeixi plasticitat cerebral i adaptació, no nega que les estructures bàsiques, les bigues mestres de la personalitat, no siguin innates. Si hi ha evolució s'ha hagut de fer a partir de modificar elements que són permanents en la naturalesa humana.
